

Φ U E H Q

Հարգիւ ամեն ուրբար օրեւ հրատակի.
Տառեկան զինքն է Փարիզի համար. 15 Ժ.
Տառեկատանի, Ալատիոն, Անգլիոն. 18
Ռուսատանի եւ Պարսկատանի. 23
Ամերիկայի եւ Հնդկատանի . . . 28

ԴԱԳԻԲ ՇԱԲԱԹ ԱԿԱՆ

Առաջընթիւններ առելիս պահից մասին :
Նաև եւ գործիքներ պէտք է ուղղին
այս օրինակ հասցէի : A. Mourad,
rue Saint-Sulpice, 38, à Paris.
Զիմանցի համարներ պիտի մերժին :

ՓԱՐԻԶ 15 ՅՈՒՆՎԱՐ

Իւսալական խնդրոյն վերջ մի տալոյ եւ
նորա անկախութիւնը հաստատելոյ, միան-
գամայն պապական կառավարութեան
օրինաւոր սահման մի դեելոյ համար,
դեսպանաժողով մի պիտի գումարվէր ի
մայրաքաղաք ամսոյ 28ին . ուր մէծ
Տէրութեանց երեսփոխանեերը միաբան
խորհրդակցելով լիւեալ կարեւոր կարգա-
դրութիւնները պիտի լիսկին , զանալով
նաև որ Եւրոպիոյ խաղաղութիւնը հաս-
տանուն հիմանց վերայ կայանայ :

Սակայն, գրեք տարւոյս սկիզբեն ի
վեր լուսիլ սկսաւ թէ դեսպանաժողովի
գումարումը պիտի ուշանայ, եւ մինչեւ
անգամ ումանի գուշակին թէ բնաւ չպիտի
գումարի, իբր թէ այս վերոյիշեալ օրինա-
ռոր կարգադրութիւններն առանց դես-
պանաժողովի ալ կարելի է ի գործ դրվիլ։
Ինչպէս անզիխական Մօրենիկ փօսր լրա-
գիրն առեր, որ առանց դեսպանաժողովի
ալ իսալիս ազատ պիտի լինի։ Եւ վերջա-
պէս նոյն լրագիրն ամսոյս 7ին հաստատել
սկսաւ թէ դեսպանաժողովը չպիտի գու-
մարի։

Սորա հաստառության կրնայ համարվի
այն լրեր, որ Անքօնեկի կառտինալը եւ
Կորչանի իշխանը, որոնց առաջինը Հք-
ռովմայ եւ վերջինը Մուսիոյ կողմանէ ե-
րեսփոխան որոշուած էին գումարվելիք
դեսպանաժամունութիւն, պատուեր ընդուներ
են, որ իրենց դեպ ի Փարփակ նամբայ ելլեն
ուշացնեն :

Այսու ամենայնիւ դեռ որու չփացըրվիր,
քէ առանց դեսպանաժողովի, ինչ ըն-
թացքով այս խնդրոց լուծումը պիտի կա-
տարվի: Միայն այս յայտնի է որ Պատ եւ
Դեսպանաժողով անուն էեւրն իւր նազա-
տիկին պիտի հասնի, եւ Վահկվսի կոմ-
սին պատօնե հրաժարիլը նորա գործա-
դրութեանը մեծ դիւրութիւն մի համարեն:
Անզինոյ օրագիրներն ալ շատ համա-

նուրի և ցուցին այս պատօնեկին փոխուելովն վերայ :

Սպանիացոց բանակեն առնուած լր-
րեր դեռ նշանաւոր գործողութիւն մի չեն
ծանուցանեւ : Բանակը միշտ յառաջ բա-
լեր Թէրուանի համբուն վրայէն առանց
Մարօներէն ընդդիմութիւն կրելոյ : Սա-
կայն ամսոյն 4ին Մարօները 4 հազար
հոգուով սպանիացոց վրայ յարձակեր եւ
սկսե են սաստիկ կրակ ընել . բայց սպա-
նիացոց թնդանօրները ուտուով Մարօնե-
րուն կրակը խափանեւ են : Այս պատե-
րազմէն թնամուոյն ունեցած կորուսքը չէ
պատմուած , իսկ սպանիացիք թնդամենը
5 մեռեալ եւ 19 վիրաւոր ունեցեր են :

Տանկաստանէն եկած վերջին լրերը ծա-
նուցանեն Գրադրզը Մէհմանէշիաւային
պատօնն հանվիլը, և նորա տեղը Մէհմա-
նէշ-Ռիւչի փաւային մէծ Եպարքու, ու
Ահմէշ-Վէֆի էթենտին ալ մայրաբաղ-
ձիս օսմանեան դեսպան անուանիլը :
Գաղիոյ օրագիրները լիաբերան գովեն
Վեհափառ Սուլթանին այս խոհեմ կար-
գագրութիւնը. և բանի որ ասկէց յառաջ
օսմանեան տերութիւնը խախուտ հիման
վերա կեցած հօմարելին, այժմ սկսան

մեծ Եպարքու : Ահա այսպիսի անձի մը
լրւսաւոր մտաց արդեամբը օսմանեան
կառավարութիւնը պիտի կարողանայ իւր
խնայութեանը կարգադրութիւն ըստ ար-
ժանուոյն ի գործ դնել եւ իւր զարգացմեն
ապահովցնել :

Հետեւարա մեք ալ պիտք է յուսամք ,
որ օսմանեան Տեղուրինն իւր կառավա-
րութեան սահնձը այսպիսի լուսաւորեալ
անձանց ձեռքը յանձնելով ինքն ալ Եւր-
պիոյ լուսաւորեալ Տեղուրիանց կարգն
անցնի , եւ իւր ժողովրդեան բարեկեցու-
րինը Տօնօրինէ , որևէ այն ժողովուրդը
մինչեւ զարդ զուրկ մնացած է :

Սիւէզի պարանոցը բացուելոյ խնճրոյն
լուծումը նորբնիք Եպարքոսին խոհակա-
նութեամբ դիւրութեամբ կատավելոյն
մէծ ապահովութիւն ցուցանեն զայփա-
կան օրագիրք :

ԱՅԼԻՆ ԱՅԼԻՆ

Մօնիք կուր ծանուցանէ, թէ Վալէվսին
կոմսին հրաժարականն ընդունուելով՝
նորա տէղը Կ. Պօլայ Գաղղիոյ զևսպան
Պ. Թումել' առատարին գործոց ուաշ-
տօնեայ կարգեցաւ։ Եւ մինչև Պ. Թումելին
հոս ծամանելը, հոյն պաշտօնը Պ. Պառօշ
պիտի վարէ առաւմանակեայ՝ կերպիւ։

Ասէն թէ, Հռովմի գաղիական զես-
պան Կուամօն զուբսո՞ւ Պ. Ֆուլինէլի տեղ
Պօլսոյ գաղիական դեսպան պիտի ըն-
տառեւ :

— Մէր Բանասիրականին մէջ զրված Նոր
Յունատանի Դիցազութերը անունովյօդուա-
ծը, որ զաղաքեալ Արևամուսք օրագոյն
մէջ ճրատարակիլ սկսուած էր, մէր առզին
օրինակ - առնելոյ արժանի պատմութիւն
մի լինելով, որոշեցինք նորա շարանակու-

Թիսնը լրազրոյս միջոցաւ կատարել, ինչ-
պէս Գիտնական Թարգմանիչն ալբաղձար:

— Երկրագործ մի իւր ցորեննոցի մկնե-
րէն ամեն տարի ամքաւ վկաս կրելով՝
վերջապէս հետեւալ հնարքը գտեր է այս
վկասարար կենդանիներէն աղատելոյ :
Բուռ մի (պիր ավուն) փեզենայ (սէտէփ
օթու) ըսուած խոտէն շուքի մէջ չորցնե-
լէն յետոյ ցորենի շտեմարանը դրեր է :
Այս խոտին միայն հոտը զիրենք փախցնե-
լէն ի զատ՝ ուտողներն ալ սատկեր են .
որով երկրագործ բոլորովին աղատեր
է այս կենդանեաց տուած անհամար
վկասէն :

— Վերջին Խոտիոյ պատերազմին ժա-
ռանակը, խոտալցոց գաշնակից գաղի-
ացի զօրքերը ձենօվա օշարակավաճառ-
ներուն իրենց խմած ըմպելիքին զինը
վճարել ուղած ժամանակնին շատ անգամ
անոնք իրը երախտագիտութեան նշան
նոյն զօրքերէն ստակ չէին առներ : Պատ-
մեն թէ այսպէս Վէնսէնի որարդ ըսուած
զինուոր մի, երբ իր խմած մէկ զաւած
օղիին զինը սլիտի վճարեր, ըսաւ անոր
օշարակավաճառը :

« Փոխանակ ինձի ստակ տալոյ, աւըս-
տրիացի զերի մը բեր :

« Եթէ ալդակէն է, պատասխանեց զի-
նուորը, լեցնու ուրեմն ուրիշ զաւած մի
և, խօսք տամքեղ երկու գերի բերել : »

— Գոտպէրի մերձակայները մշակ մի,
իրեն հետ ուժերնին բաղդատել ուղողնե-
րուն ամենն ալ ըմբշամարտութեան մէջ
յաղթած լինելով, գաւառին ամենէն ուժեղ
մարդը համարուած էր : Այս մշակն ան-
ցեալներն իւր պարտէզին մէջ աշխատած
ժամանակը, յանկարծ օտարական մի
պարտէզին դուռը բանալով ներս մտանէ,
և պարտէզպանին ասէ :

« Զեր չափաղանց ուժեղութեան համ-
բաւը լսելով՝ քսան մղոն հեռիէն եկայ զայն
անձամբ ստուգէլոյ թէ պատմուածք ճիշդ
է և թէ որերնիս յաղթող պիտի լինիմք
ըմբշամարտութեան մէջ : »

Մեր մշակն առանց պատասխան տա-
լոյ, օտարականին մէջըէն բոնելն ու պար-
տէզին պատին վրայէն մերձակայ դաշտը
նետելը մէկ կընէ :

Խեղճը հազիւ անվտանգ աղատելով,
առանց վերստին պարտէզ մտնել հա-
մարձակելոյ պատին միւս կողմէն « Նը-
նորհակալ Էմ, ասկէց աւելի փորձ չեմ ու-
ղեր » անէ, ու երթայ :

— Հակր քաղաքը զիշեր մը երկու գո-
ղեր երիտասարգի մը տուն մաեր են, որն

որ կնոշն ու իրենց մանկանը հետ միայն
գտնուէին խոր քնոյ մէջ ընկղմէալ : Գո-
ղերը իրենց չար կամքը աղատութեամբ ի
գործ դնելոյ համար խորհին երախսայն
վերցնել և տնէն քանի մը քայլ հետի բաց
տեղը զնէլ : Որ երբ տղան լայ ծնողքն
անոր աղատակին դիմէն ու իրենք նոյն
միջոցին կարող ըլլան աղատարար ծան-
րագին նիւթերը վերցնելով փախչէլ :
Խորհուրդնին ի գործ դնելով քիչ մը
հեռանալուն ետքը, տղան սկսեր է լալ,
և ծնողքն արթնալով մանկան ձայնին
փութով դիմէրեն : Նոյն կէտին աւաղակ-
ները տունն առանձին գտնելով ներս մտեր
և սկսեր են իրենց չար դիմէարութեան
մնացորդը զլուս հանելոյ զբաղիլ բաց
հազիւ թէ քանի մը բան ժողվարեն էին,
մէկէն տունը չարագործներուն վրայ վկչ-
լով՝ զանոնք իր տակը թաղեր է : Իսկ
տանը տէրերն իրենց տղան առնելոյ հա-
մար տնէն դուրս ելած լինելով ինին այս
կործանումէն անվնաս աղատեր են :

— Հետեւակը մայրաբաղաքիս լրազիր-
ներէն մէկը գրած է :

« Ամեն մարդ զիտէ որ, Անզգիոյ մէջ
կին ծախուառնեն. վասնգիբանի որ այրեր
կան իրենց կինը շուկան վաճառող, հար-
կաւ գնողներ ալ պէտք է լինին . բայց չե-
նք զիտեր թէ տղայը ծախողներ ալ
գտնուէին : Այս միջոցիս Լիվրուու կին մը
իր ծառային և ստուուին հետ ի միասին
շուկան զացեր և որդին ծախող կնող մը
Յանզինական լիրայ վիճարելով զայն գներէ :

— Օրոց փոփոխութեան նշաններու
վրայ հետեւակ զիտողութիւնները մշակնե-
րու լրազրին մէջ կարգացինք :

Եթէ կանդելին լուսը փողփոխի կամ
սունկի ծև առնէ, անձրեկոյ մէծ հաւանա-
կանութիւն կայ :

Նոյնը նշանակէ դարձեալ՝ եթէ ծխա-
համքներէ (պահա) մուրերը (գուրում)՝
քակուելով թափուին :

Եթէ խայրոյկը (քէօզ աթէշ) սովորա-
կունէն աւելի շէկ (զըզը) լինի և բոցն
աւելի յուղեալ երեի, հովի նշան է :

Երբ բոցն ուղիղ ու հանդարտ է, գեղե-
ցիկ օղի նշան է :

Եթէ մէկը հեռուէն զանգակին ձայնը
լոէ, (որ սովորաբար չէր լսուէր), այն
հովի կամ օգոյն փոփոխութեան նշան է :

Եթէ աղնիւ կամ զէշ հոտերը՝ սովորա-
կանէն աւելի սաստիկ լինին, անձրեի
նշան է : Հովի յաճախ փոփոխութիւնն
ալ մրրիկ (սուուա) նշան է :

Եթէ աղը, մարմարինը, երկամն ու

ապամկին տամկանան (նէմիչնմէք) և պա-
տուհաններուն ու դռներուն փայտերը ու-
սուն, անձրեի կամ սառոյցներուն հալելոյ
նշան է :

Այս հովերն որ ցերեկին սկսին փէտէ,
աւելի սաստիկ ու երկար տեսն, քան թէ
անոնք՝ որ զիշերն սկսին :

— Ամիչն քաղաքին (Գաղիոյ մէջ)՝
շրջականները, պառաւ կին մի անբուժելի
հիւանդութեամբ անհանդուրժելի կերպիւ
տառապելով՝ որոշեր է որ անօթութեամբ
ինքինը մեռցնէ : Այս ձախորդ որոշ-
մունքն ի գործ դրեր է, և իր զաւակացն
աղաչանքն ու ընդդիմութիւնը կարող չէն
եղած դայն արգիլել :

— Անցեալները տան մը պահապանը
կէսփերուան ժամանակ տանը վերին
յարկէն բոցի շողիւն մի տեսեր և զայն
հրդենի սկզբանառութիւն կարծելով՝ ան-
միջապէս քաղաքապահ զօրքի մը իմաց
տուեր և ի միասին լոյսն երեցած տեղը
զիմէր են, ուր Թէ. Տ..... անուամբ ԾԿ
տարեկան բեռնակիր մի բնակէր : Այս
անձը լաւ մի զինովնալէն յետոյ տուն
մտած էր, և սաստիկ մսած լինելով տաք-
նալ ուղեր էր. բայց սենեկին մէջ ոչ վառա-
րան ոչ փայտե ոչ ածուս կար: Գիսովները
հնարագէտ են: Ուստի մէր բեռնակիրն
ալ ուրիշ ճար զտնելով սենեկին կան կա-
րասին մէշտեղը զիգեր և բոնկցուցեր էր
զանոնք որ տաքնայ: Սակայն ինք տաք-
նալոյ ժամանակ զրացիներն ալ տաքցնել
սկսեր էր, և եթէ շուտ վայ չհասնէին
տունը հրոյ ճարակ սկսի ընէք:

Անմէշապէս զինքն արգելանոց մի զրեր
են որ զգաստանայ, ուր երկորդ ճար-
տարութիւն մըն ալ հոն զործաղը է :
Թաշկինակը (մէնստիլ) չուանի պէս ուրուեր
և մէկ ծայրն օդակ շնելով վիզնանցնելէն
յետոյ, հոն գտնուած տաշտին վրայ
ենելով միւս ծայրն ալ կամարին երկամ
ձողին կապեր և սկսեր է ստիւրը տաշտն
անդին քշէլ: Այս դլրդինէն պահապան-
ները հասեր և զինքը կէս խեղդուած զտեր
են, որ ոչ սակաւ դժուարութեամբ խելքը
զլուկն եկեր է: Գինեմոլութիւնն ասկէց
աղէկ արգիւնք երբ ունեցած է:

ԲԱՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԱՐ

ՆՈՐ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԴԻՆՅԱԶՈՒՆՔ
Մարք Պօչարիսին անունը ան անուններէն մէկն
է, զրոնք յոները ամենամեծ պարծանքով կ'արտա-
սանեն: Որդի Քիչոս Պօչարիսին, զր Սուլիի պատե-
րազմին առջի դէպերուն մէջ տեսներ, ծնաւ 1788ին,
և իր պատանեկութեան մէկ մասը անցուց Վունկա-

